

életem...szerencsésnek mondhatom magam, nagyjából művészeti munkával keresem a kenyeremet. Nem kellett eddig eladnom magam, mint az igavonó, de ez a pallos folyamatosan inog felettem..."

Mindkét albumot a Budavári Örmény Kisebbségi Önkormányzat jelentette meg, az utóbbit támogatta a Budavári Lengyel Önkormányzat is.

A májusi klubnapon *Bende Miklós* színházi rendező „*Híres ember = nagy ember? Zenés csevegés színházi emberekről*” című előadásával szórakoztatta közönségét. Dávid Áron közreműködése az est folyamán emlékezetes marad számunkra. A találkozót a Budavári Örmény Önkormányzat rendezte.

(F. Á.)

* * *

A gyergyószentmiklósi örmény-katolikus templom harangjai

Gyergyószentmiklós Csíkszeredától 50 km-re északra a Gyergyói medence középpontján terül el. A város első írásos említése a pápai tizedjegyzékben, 1332-ből való. Más székely településekhez hasonlóan gyalogos és lovas katonai szolgálatot viselő szabad székelyek laktak itt, de fokozatosan katonai szolgálattal megszerzett szabadságjogaikat elveszítik.

János Zsigmond fejedelem idejében fellázadnak és az 1562-es első székely felkelés után Gyergyószentmiklós lakosainak jó része a szárhegyi *Lázár* grófok jobbágya lesz, így szerepel 1567-ben 10 szabad székely telek mellett 78 jobbágycsalád, amely csak 1599-ben válthatta meg magát. A XVI. század második felében, az 1661-es tatárdúlás után, Moldvából áttelepült örmények erősítik a helység kereskedelmét és indítják el annak városiasodását. A gyergyói örmények, Moldvából telepedtek ide, miután az 1552-es örmény kivándorlás során a moldvai fejedelemség területén találtak menedéket. 1671-ben, miután a törökök Moldvára támadtak, az örmények egy része bebocsátást kért az Erdélyi Fejedelemségbe, melyre az engedélyt *Apafi Mihály* fejedelem meg is adta. 1868-ban az örmények számát 1200-ra becsülik Szentmiklós akkori 7000 lakosából. Ma Erdély legnagyobb örmény közössége, a gyergyószentmiklósi, 600 tagot számlál.

A gyergyószentmiklósi örménykatolikus templom egy régi gótikus templom helyén épült, amelyet 1730-ban bontottak le. Három év alatt 1733-ban készült el az új templom, majd egy évvel később épült hozzá a torony. A templom ékessége a barokk szószék, a fő- és mellékoltárok, valamint védőszentjük, *Világosító Szent Gergely* 1752-ben Velencében készült oltárképe. Bástyákkal és lőrészekkel ellátott várfalát 1748-ban készítették. A templomkertben, amely a régi temető helye is, óriási Ammonites csigákat tartalmazó vörös mészkőből készült sírkövek láthatók.

Négy harangját az 1848-49-es szabadságharc idején ágyúöntésre ajánlották fel, majd 1872-ben újabb négy harangot öntöttek *Andrasovszki Efraim* brassói harangöntő műhelyében. Ebből három harangot az első világháború idején hadi célokra elvittek. Helyükbe 1929-ben öntettek új harangokat az örménykatolikus hívek *Kauncz Frigyes* harangöntő mester nagyszebeni műhelyében. A 27 méter magas toronyban négy harang lakik. A délidőben megszólaló nagyharang öt és fél mázsás. Felirata szerint: „*Áldott emlékü lelkipásztoruk Görög Joachim címzetes kanonok iránti hálás kegyeletből Szent Joachim tiszteletére öntettek a gyergyószentmiklósi katolikus hívek 1929. évben.*”

Görög Joachim, a századforduló, egyik legjelentősebb egyházi elöljárója és közéleti személyisége volt. Szamosújvári örmény családban született, teológiai tanulmányait Bécsben folytatta a mechitarista szerzeteskénél. Hazajövele után magyar-latin szakos tanári diplomát szerzett Kolozsváron. Római tanulmányokra javasolták, de ő inkább a kis gyergyói plébániát választotta. Nagyban hozzájárult a gyergyószentmiklósi Magyar Állami Királyi Gimnázium megalapításához, amely jelenleg a Salamon Ernő Gimnázium nevet viseli. Nagy tudása, szónoki képessége, kedvessége és humora révén a város egyik legszeretettebb egyénisége és vezetője lett. Támogatója volt az Erdélyi Kárpát Egyesület indította természetjáró mozgalomnak. Egyike volt annak a Csík vármegyei küldöttségnek, amely képviselte Gyergyó népét *IV. Károly* koronázási ünnepségén, 1916-december 16-án. 1920 után az Erdélyi Magyar Párt tagja volt. 1928-ban hunyt el. A helyi örmény temetőben temették el. Baldachinos, stilizált sírhelye a temető egyik látványossága. Halála után öntettek hívei a három harangot, amelyből a legnagyobbal emlékének adóztak.

A három kisebb harang, amelyből egyik 1872-ből maradt meg, g-mollban hangolt. A nagyságban második harang 1872-ből való, latin feliratú harangot Andrasovszki Efraim brassói műhelyében öntötték, a harmadik felirata: *Isten dicsőségére Szent Matild tiszteletére öntette Mélik Istvánné Lázár Matild 1929-*

ben, és a negyedik: *Drága halottaink emlékére Világosító Szent Gergelyt tiszteletére öntette az örmény katolikus egyház 1929-ben.*

Forrás: *Domus História, Puskás Attila örmény-katolikus vikárius, Zárug Aladár gondnok, Gyergyó történeti leírása*

Összeállította: *Oláh-Gál Elvira*

* * *

A Fővárosi Örmény Klub 2005. június 16-i műsora

Program

I. Bálintné Kovács Júlia (Kolozsvár) az 'Arménia' Örménymagyar Baráti Társaság elnöke „Pillanatképek Aranyosszék magyarörményeiről” címmel tart előadást

II. Beszámoló az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület

budapesti képviselői örményországi hivatalos látogatásáról

Előadó: dr. Issekutz Sarolta elnök és képviselőtársai

Időpont: 2005. június 16-án, 17 órákor

Cím: Magyarok Háza, Budapest, Semmelweis u. 1-3.

A klubdelutánt a Budapest Főváros II. kerületi

Örmény Kisebbségi Önkormányzat rendezi

* * *

Rövid hírek

Az örmény népiértékekre emlékeztek Szamosújváron

A régi Armenopolisban, azaz Szamosújváron április 24-én, vasárnap délelőtt emlékeztek meg a 90 évvel ezelőtti örmény népiértékekről. A főtéri székesegyházban tartott szentmisét *Szakács Endre* plébános celebrálta, aki beszédében kitért az 1915-ös örmény genocídium következményeire. Az örmény holokausztra emlékezve a szamosújvári egyházközség leróta kegyeletét az április 22-ről 23-ra virradó éjszaka véres eseményeinek áldozatai előtt. A vasárnapi szentmisén közreműködött az örmény székesegyház kórusa, amely örmény saragánokat és vallási énekeket adott elő.

(Megjelent a Szabadság 2005. április 26-i számában)

Világosító Szent Gergely napi búcsú

A Budapesti Örmény Katolikus Lelkésztség mindenkit szeretettel vár Világosító Szent Gergely ünnepén június 11-én, szombaton. Az Orlay utca 6. sz. alatti templom búcsúnapján ünnepélyes örmény szertartású szentmisét mutatnak be 17 órákor. Előtte 16 órától szentségimádást, közös rózsafüzér-imádságot tartanak. Az ünnepi eseményre mindenkit hív és vár P. Leszkovszky Pál O. P. plébániai kormányzó.

Ugyancsak 2005. június 11-én 11 órákor Világosító Szent Gergely napi búcsút tartanak a szamosújvári örménykatolikus székesegyházban. Mindenkit szeretettel várnak!

* * *

Erdélyjárás felsőfokon - Barangolás őseink földjén

(Gyergyó, Csík, Háromszék, Kászon, Felszeg, Nadas-mente)

Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület programja 2005.

ÚTVONAL: Budapest - Ártánd - Kalotánadas - Sztána - Kőrösfő - Kalotaszent-király - Kolozsvár - Marosvásárhely - Kelementelke - Szováta - Bucsintető - Gyergyóújfalu - Marosfő - Szellő-tető - Gyimesbükk - Hidegség - Gyimesfelsőlok - Gyergyószentmiklós - Pongráctető - Gyilkostó - Csíkszereda - Nyerges-tető - Kászonok - Kézdiszentlélek - Perkő - Bálványosvár - Szent Anna-tó - Tusnád - Libán - Homoródkarácsonyfalva - Szászfehéregyháza - Kalotaszentkirály - Dámos - Aranyos-völgye - Bélavár - Sebesvár - Nagyvár - Ártánd - Budapest